

AFRAPPORTERING AF §3 - REGISTRERING I 2011 OG PLEJEPLAN FOR AMAGER FÆLLED

Denne rapport giver et overblik over registreringen af § 3 natur på Amager Fælled, en prioritering af naturområderne i henhold til naturpotentiale og plejebehov samt plejeanvisninger for at sikre den biologiske mangfoldighed.

Care4Nature
21.12.11

Indhold

Baggrund	3
Feltarbejdet.....	3
Registrering af § 3 beskyttet natur.....	3
Kortlægning af Brændeskærm	4
Vurdering af spredningskorridorer.....	4
Status for naturen på Amager Fælled	4
Overdrev.....	5
Enge	6
Moser	7
Søer.....	7
Spredningskorridorer.....	11
Beskrivelse af plejemetoder.....	14
Høslæt	14
Græsning	14
Rørskær	16
Rydning og udtynding.....	17
Bekæmpelse af invasive planter.....	19
Gennemgang af § 3-områder med plejeanvisninger	21
Referenceliste	36

Baggrund

Amager Fælled er et vigtigt bynært naturområde med store rekreative værdier, som igennem tiden har været benyttet til flere forskellige formål. Den gamle kystlinje løber tværs gennem fælleden fra Hf Bryggen i nord til Dan Hostels i syd, hvorfor den sydvestlige del af fælleden består af opfyld, hovedsagelig af gammel losseplads.

Københavns Kommune har ansvaret for den vestlige del af Amager Fælled, som er fredet i henhold til kendelser i 1990 og 1994⁷. Grønjordssøområdet grænser op til det fredede areal, og dette havde Ørestadsselskabet (nu By & Havn) oprindeligt ansvaret for i henhold til ændring af lov om Ørestad i 1995. Det er planlagt at grønne arealer i Ørestad, som ikke er udlagt til bebyggelse, efterhånden skal overgå til Københavns Kommune og den nordligste del med Grønjordssøen er nu færdigetableret og overdraget⁶.

Københavns Kommune og By & Havn har udarbejdet en fælles udviklingsplan for Amager Fælled og det nordlige naturområde i Ørestad (Amager Fælled og det nordlige naturområde i Ørestad - Udviklingsplan for 2004 – 2008²), samt en revidering (Amager Fælled og det nordlige naturområde i Ørestad - Revideret udviklingsplan 2010 – 2014⁶). Historisk gennemgang og bredere gennemgang af naturindhold kan findes i tidligere planer og rapporter. Der er mange forskelligartede interesser i området, som er forsøgt tilgodeset i udviklingsplanerne, både biologiske, landskabelige, rekreative og økonomiske. Denne rapport vil hovedsagelig fokusere på de biologiske interesser.

Nærværende rapport giver et overblik over registreringen af § 3 natur på Amager Fælled og en prioritering af naturområderne i henhold til naturpotentiale og plejebehov. Rapporten skal fungere som en præcisering af eksisterende udviklingsplaner med specifikke plejeanvisninger for at sikre den biologiske mangfoldighed. Desuden vil der blive givet en vurdering af sammenhængen med andre naturområder og forslag til hvordan naturens muligheder for spredning sikres.

Feltarbejdet

Registrering af § 3 beskyttet natur

Hele Amager Fælled er blevet registreret efter DMU's tekniske anvisninger mellem den 14. og 18. november 2011. Det har været Københavns Kommunes ønske at al potentiel natur er blevet registreret som § 3 beskyttet natur med vægt på afgrænsningen af de forskellige naturtyper, beskrivelse af problemstillingerne, som gælder for disse, samt udførlige plejebeskrivelser for hvert område.

Den præcise afgrænsning af naturtyperne er blevet sikret ved at benytte detaljeret kortmateriale i kombination med håndholdt GPS. En stor del af naturtyperne på Amager Fælled indgår i en kompliceret mosaikstruktur, da meget små niveau-forskelle afgør hvorvidt der er tale om eksempelvis eng eller overdrev. I disse tilfælde er naturen blevet inddelt efter ensartede plejebehov, da dette er prioriteret af Københavns Kommune. Visse dele af Amager Fælled består af krat-beplantninger, som i denne undersøgelse er blevet registreret som de potentielle naturtyper, der ville kunne udbredes, hvis beplantningerne blev ryddet.

Alle plantefund på Amager Fælled er blevet registreret, dog betyder årstiden for registreringen, at artslisten ikke kan forventes at være komplet. Rødlistede arter og arter på habitatdirektivets Bilag II eller IV er blevet eftersøgt, når et skøn i felten har retfærdiggjort forekomst, men mange arter kan ikke konstateres på denne årstid. Der er efter behov blevet taget fotodokumentation af naturtyperne og særlige fund.

En registreringsoversigt over de forskellige naturtyper er blevet udarbejdet. Således har Københavns Kommune fået en nem og overskuelig oversigt over registreringerne, hvor særlige fund og observerede lovovertrædelser er fremhævet.

Kortlægning af Brændeskærm

Brændeskærm er eftersøgt på Amager Fælled med fokus på de tidligere registrerede voksesteder og på potentielle voksesteder, som er karakteriseret ved at være lysåben natur med vekslende fugtig bund og en vis diversitet. Hvor Brændeskærm er konstateret, er bestandens status og udbredelsespotentiale blevet vurderet, og bestandens placering er blevet sikret via GPS-punkt.

I denne undersøgelse indgår kun arealer, som ikke er udlagt til byudvikling.

Vurdering af spredningskorridorer

Eksisterende og potentielle spredningskorridorer for navnlig padder mellem Amager Fælled og nærliggende naturområder er blevet eftersøgt og vurderet i felten. Der er lagt særlig vægt på åbne naturområder og søer, der kan fungere som trædesten, og eventuelle barrierer (såsom uigennemtrængelig randbeplantning).

Status for naturen på Amager Fælled

I denne undersøgelse er der fundet 25 områder (se figur 5), som enten er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 eller har potentiale til at udvikle sig til beskyttet natur. De tidligere natur-registreringer, der er blevet udført på Amager Fælled, har ikke været med henblik på udpegelse af § 3 beskyttede naturområder. En direkte sammenligning med tidligere rapporter er derfor ikke mulig. Naturkvaliteten af områderne på Amager Fælled er meget svingende, men det generelle billede er dog ikke til at tage fejl af, Amager Fælled er et værdifuldt naturområde med en stor diversitet bl.a. grundet den biotopmæssige alsidighed. Dette dokumenteres i 1993, hvor der findes bl.a. findes 407 arter af højere planter, 20 sommerfuglearter, 4 padderarter, 5 krybdyrarter og 44 fuglearter, alene i den vestlige del af Amager Fælled⁵.

Der er siden da der sket en voldsom forringelse af naturtilstanden blandt andet på grund af kraftig tilgroning af både de fugtige og tørre naturarealer, hvilket betyder at området har et meget akut plejebehov.

Tilgroningen er en snigende trussel, der længe har været under opsejling, og som nu har nået et kritisk niveau for dyre- og plantelivet. Naturen bliver ensformig ved tilgroningen med trævækst, trivielle græsser og invasive planter, hvilket reducerer antallet af levesteder og gør at såbare og sjældne arter forsvinder. Tilgroningen skader også de rekreative interesser, idet udsyn fra stier og tilgængeligheden af de åbne arealer forringes, og mange farverige blomsterplanter forsvinder.

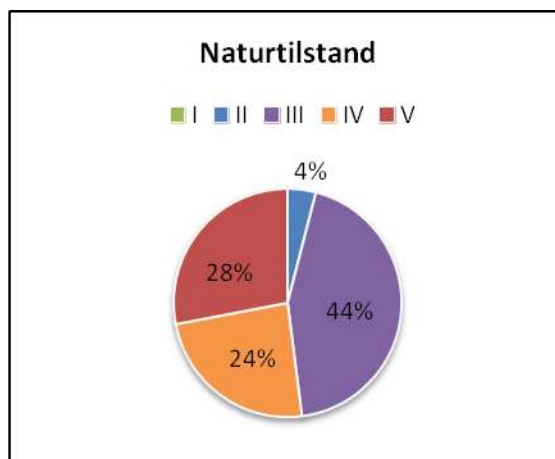
En anden alvorlig trussel mod de fugtige enge, moserne og de lavvandede søer er dræning fra de mange kanaler, som gennemskærer området. Dræningen forværres når kanalerne oprenses, derfor vil det overordnet være en fordel for områdets mange dyr- og plantearter, som er tilknyttet fugtig jordbund, hvis oprensning af kanalerne ophører. Dette kan dog være problematisk, da afvandingen sikrer færdslen i området eller aflastningen af regnvandshåndteringen. Derfor skal der forud for et ophør af oprensning ske en vurdering af hvor og hvorledes et sådant ophør kan gennemføres, uden tilsidesættelse af kanalens formål. Der kan eventuelt etableres overløbsanlæg fra kanalerne, således at der er plads til bedre natur under normale vejrforhold, mens kanalerne samtidig kan håndtere store regnmængder. Det er også muligt at tillade tagvand eller andet vand, som ikke næringsbelastet og forurenat, til dele af området, som kan rumme mere vand, for at sikre vandstanden i de fugtige områder.

For alle § 3 registreringer bliver der vurderet en naturtilstand på en skala I-V (se figur 1).

Tilstanden afgøres på baggrund af mangfoldigheden af planter, forekomsten af naturtypetypiske arter, samt graden af tilgroning og andre trusler.

Ud af de 25 registrerede § 3 områder på Amager Fælled blev der ikke fundet nogle områder med høj naturtilstand (I) og der blev kun fundet et enkelt område med god naturtilstand (II). 11 områder blev fundet med moderat (III), 6 områder med ringe (IV) og 7 områder med direkte dårlig naturtilstand (V) (se figur 1). De områder med naturtilstand V, omfatter desuden et område som på nuværende tidspunkt ikke er omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3, idet det fornyeligt er blevet foretaget omfattende jordpåfyldning. Men jordens beskaffenhed giver mulighed for at der med den rette pleje med tiden vil udvikles natur som er omfattet af Naturbeskyttelsesloven. At 52 % af områderne er blevet vurderet til at have naturtilstand IV og V, skyldes i høj grad truslerne fra tilgroning og invasive planter, samt den ensformige vegetation og dette understreger at naturen trænger til akut pleje.

Estimeret naturtilstand	
I	Høj
II	God
III	Moderat
IV	Ringe
V	Dårlig

Figur 1. Oversigt over den procentvise fordeling af den vurderede tilstand af naturen i de besigtigede områder på Amager Fælled i 2011. Se teksten for forklaring af de enkelte kategoriers betydning.

Naturtyperne på Amager Fælled er præget af en mosaikstruktur, da meget små niveau-forskelle afgør hvorvidt der er tale om en fugtig, tidvist fugtig eller tør naturtype. Registreringen af naturtyperne har derfor været fokuseret på naturpotentialet og på ensartede plejebehov. Herunder forsøges det at komme med nogle generelle beskrivelser af naturtyperne og truslerne mod dem.

Overdrev

Overdrev kan også betegnes som fælled og er den type, som Amager Fælled hovedsagelig består af. De defineres som en lysåben urtedomineret naturtype på mere eller mindre tør jordbund uden anden landbrugspåvirkning end græsning. Overdrevene er meget rige på varmeelskende insekter, bl.a. sommerfugle og græshopper. Overdrevene har også deres specielle svampe, med bl.a. vokshatte³. Af de overdrevskaraktteriske plantearter er der kun fundet en håndfuld på Amager Fælled: almindelig hvene, rød svingel, gul snerre og almindelig knopurt. De dominerende planter er alle grove bestandsdannende græsser, bl.a. draphavre og bjerg-rørhvene, samt hvidtjørnekrat. Dette er et tydeligt tegn på dårlig naturtilstand for overdrev, da det viser at de er tilgroede og trænger stærkt til pleje. Dette har også konsekvenser for dyrelivet på overdrevet. Når vegetationen bliver for tæt og skyggefuld, falder temperaturen, og luftfugtigheden stiger, dette tåler insekterne og krybdyrene dårligt. Mangel på insekter vil betyde et mindre fødegrundlag for padder og fugle.

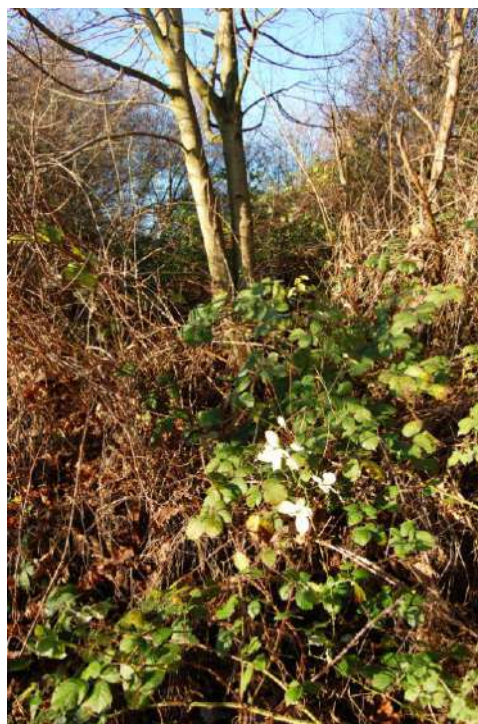
Overdrevene er desuden mange steder under tilgroning med vedplanter som hvidtjorn og slåen eller roser og brombær, og visse overdrev er fuldstændig tilgroede og består udelukkende af krat og beplantninger. Det er stadig ønskeligt at bibeholde visse kratbevoksninger, da de fungerer som vigtige yngleområder og fødesøgningssteder for mange småfugle, bl.a. bynkefugl og sjaggere, og om vinteren er de tilholdssted for en række rovfugle, bl.a. blå kærhøg, fjeldvåge, tårnfalk og musvåge. Består

krattene af blomster- og frugtbærende træer, vil de tiltrække mange insekter og fugle i hele vækstsæsonen. Desuden er krat og skovbryn vigtige elementer på Amager Fælled da de kan fungere som rumdelere og ledelinjer mellem forskellige afsnit af fælleden.

Brombær er visse steder ved at blive et større problem, fordi den danner tætte uigennemtrængelige bestande, som både reducerer den biologiske mangfoldighed og de rekreative interesser, da den mindsker udsynet og gør færdsel i området umulig (se figur 2). Selvom brombær bærer lækre bær, så kan publikum ofte ikke nyde dem, da krattene er meget store og utilgængelige på grund af de skarpe torne. Mange steder er den invasive plante gyldenris under etablering og overdrevene er i fare for at blive fuldstændig overtaget af denne plante inden for de næste 20 år, hvis der ikke iværksættes en gennemgribende bekæmpelsesindsats.

Japansk pileurt er en anden meget aggressiv invasiv plante, som er under spredning i området. Planten er koncentreret i den centrale del af Amager Fælled, hvor den står i flere tætte bestande, på fortrinsvis overdrevsarealer, men også en enkelt bestand i et moseområde. Iværksættes der ikke bekæmpelse af planten, vil den udvikle sig til et stort problem.

Figur 2. Tæt brombærkrat som kvæler alle andre vækster.

Enge

Enge defineres som en lysåben naturtype på fugtig bund domineret af urter. Enge holdes oftest lysåbne via græsning eller høslæt og enge minder dermed om overdrev i både vegetationsstruktur og plejebehov. På Amager Fælled forekommer engene hovedsagelig i mosaik med overdrevene, hvor disse er en smule mere fugtige, og de to naturtyper har et sammenfaldende artsindhold. Dermed er det også de samme trusler, som er relevante på engene. Dræning kan være en medvirkende årsag til at der er minimal forskel på overdrevene og de let fugtigere enge. Derfor vil det være gavnligt for både udviklingen af naturtypiske enge og områdets mange dyr- og plantearter, som er tilknyttet fugtig jordbund, hvis oprensningen af kanalerne ophører. Der er dog en tendens til at engene, især på de gamle fyldjordarealer, er mere næringsbelastede og artsfattige. De enge som ikke græsses er under tilgroning med bjerg-rørhvene og tagrør, og gyldenris er her et endnu større problem end på overdrevene. Visse steder er gyldenris allerede totaldominerende.

Undtagelsen fra dette, er de enge, som ligger på de gamle strandengsarealer. Engene er ikke længere saltpåvirket og det nuværende artsindhold kan ikke underbygge udpegelsen af strandeng, men i stedet fersk eng. En del af engene er græsset eller har tidligere været det (se figur 3). De er dog stadig under tilgroning med tagrør, pilekrat og tjørnekrat. De åbne græssede enge er særlig vigtige som voksested for brændeskærm og som levested for fugle som bl.a. lille præstekrave og vibe. Derfor er opretholdelse af afgræsning, især kreaturgræsning, af største vigtighed for bibeholdelse og forbedring af engenes naturindhold.

Figur 3. Græsset eng. Dette udtryk vil være ideelt til mange af de andre fugtige enge.

Moser

Moser defineres som en naturtype på permanent våd bund, og moser kan være domineret af mange forskellige slags planter både urter, mosser, buske eller træer. Moser er ikke i samme grad afhængige af græsning og har derfor ikke det samme plejebæhov som overdrev og enge. Mange moser risikerer dog stadig at blive meget artsfattige, da næringsrigt tilløbsvand øger tilgroningen, og dette er et stort problem. Af hensyn til en varieret og mangfoldig plantevegetation bør en del af moserne derfor plejes, så de holdes åbne via græsning eller høslæt. På Amager Fælled er moser registreret i de områder, hvor bunden er fugtigere end engene og tilgroet med bl.a. tagrør og pilekrat. Det er dog stadig vigtigt at der ikke sker yderligere dræning af moserne fra kanaler og oprensning af disse. Moserne på Amager Fælled er levested mange småfugle, bl.a. rørsanger, græshoppesanger, pungmejse og nattergal, samt fødesøgningssted for padder og snoge.

Søer

Søer er bl.a. vigtige som ynglested for padder og som levested for fugle. Søer er ofte truet af næringsbelastning pga. næringsrigt tilløbsvand, hvilket resulterer i øget tilgroning af tagrør og pilekrat i bredvegetationen. Næringsberigelse af vandet kan desuden blandt andet føre til store algeopblomstringer og medfølgende tab af undervandsplanter. Af hensyn til paddernes trivsel skal søerne regelmæssigt plejes, så tilgroningen holdes nede og søerne har en lav bredvegetation og høj solindstråling. Dette er nødvendigt for at søerne opnår de høje temperaturer, som kræves for at paddernes æg kan udvikles og klækkes i foråret. Desuden sikrer den lave bredvegetation at søerne er tilgængelige for padderne og at rovdyr ikke kan ligge på lur her. Søerne skal helst være fri for fisk, som ellers vil æde padderæg og haletudser. De fleste af Amager Fælleds småsøer er tilgroede med pilekrat og tagrør, og trænger derfor til pleje af hensyn til området's paddeliv (se figur 4).

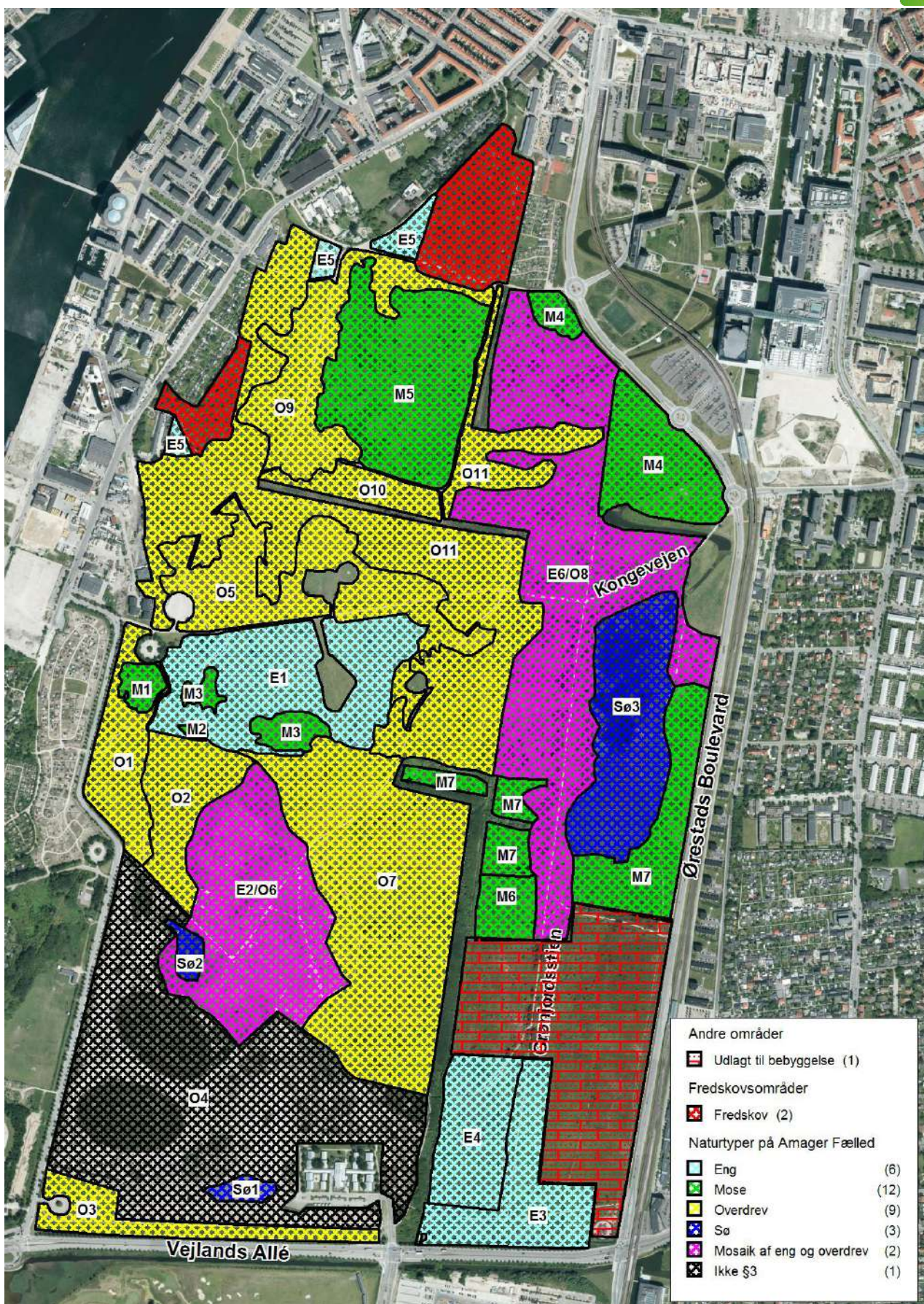
Søer med rigt indhold af vandplanter og fisk er ideelle til fødesøgning for fugle som bl.a. gråstrubet lappedykker. Tagrør langs søbredderne kan tjene som skjul og til redebygning.

Grønjordssøen er den største sø på Amager Fælled, den er tilgroet med tagrør langs størstedelen af søbredden og har et rigt fugleliv.

Figur 4. Udsigt over den åbne vandflade af Grønjordssøen. Der er mange fugle tilknyttet søen, og opvækst af pil ses midt i søen.

Figur 5. Oversigt over naturtyperne på Amager Fælled. Tætte plantede hegn er udeladt af §3 registreringerne.

Brændeskærm

I Danmark forekommer brændeskærm udelukkende på Amager, hvoraf Amager Fælled er den ene af fem kendte lokaliteter⁷. Brændeskærm er rødlistevurderet til at være moderat truet og det er derfor af stor betydning at sikre plantens levesteder på Amager Fælled. Den er tilknyttet kystnære lysåbne naturtyper med vekslende fugtig bund, dvs. hovedsagelig moser og enge, som plejes med græsning eller høslæt.

På Amager Fælled er der i nærværende undersøgelse fundet 19 voksesteder med Brændeskærm, og der er i alt optalt 717 blomstrende individer (se figur 6). Grundet det sene registreringstidspunkt, er der primært registret blomstrende skud, kun et vegetativt skud er observeret. Brændeskærm vokser kun i den sydøstlige del af Amager Fælled, som ikke består af gammelt opfyld (se figur 7).

Brændeskærms udbredelse på Amager Fælled vurderes at være sikret på de eksisterende voksesteder som afgræsses, under forudsætning af at afgræsningen opretholdes. De voksesteder som ikke afgræsses bør sikres mod tilgroning ved løbende at udtynke kratbevoksningen og oprette græsningsfolde eller vedvarende høslæt.

Brændeskærm spredes hovedsagelig med vandstrømme, og pga. frøenes ringe spredningsevner og plantens høje levestedskrav, vurderes det at mulighederne for spredning til nærliggende grønne områder er begrænsede. Den nærmeste lokalitet med brændeskærm er Koklapperne på Kalvebod Fælled og ligger ca. 3800 m

væk. Udveksling af genpulje via insektbestøvning mellem de to lokaliteter er derfor teoretisk muligt, men urealistisk. Spredning mellem Amager Fælled og Kalvebod Fælled problematiseres af to store veje, Vejlands Allé og Øresundsmotorvejen, som skiller de to områder. Desuden er det mellemliggende område en yderligere spredningsbarriere, da det udnyttes som golfbane og dermed kan anses som en "ørken" for insekter og planter med levestedskrav som brændeskærm.

Figur 6. Observerede brændeskærmsforekomster. Den gule plet repræsenterer det område hvor der tidligere er udsået brændeskærm, men som ikke er fundet ved denne eftersøgning.

Figur 7. En enkelt plante af brændeskærm, som trues kraftigt af det fremrykkende pilekrat.

Spredningskorridorer

Amager Fælled fungerer som en naturoase og et åndehul for både borgere og dyre- og planteliv i et område, som er præget af urbanisering mod nord og øst, samt store dele af det vestlige område. Mod syd strækker de grønne områder sig mod Kalvebod Fælled, men er der ikke nogen funktionelle flora- og faunapassager mellem disse områder, da de er adskilt af Vejlands Allé, en jernbane og Amager Motorvejen. Desuden er det første grønne område syd for Amager Fælled en golfbane, som ikke rummer mange egnede levesteder for flora og fauna.

Den sydvestlige del Amager Fælled langs Lossepladsvej grænser op til et større ekstensivt udnyttet med kolonihaver, motocrossbane og BMX-bane. De åbne arealer ligger enten urørte hen med ruderal vegetation eller er slåede med græsplæne udtryk, det levner ikke mange levesteder for habitatkrævende arter. Der er en del buske og trævækster i området, hvilket kan være gode rede steder og fødesøgningsområder for fugle og flagermus.

Der er desuden et par mindre grønne kiler som forbinder Amager Fælled med den omkringliggende urbane bebyggelse. Den vigtigste kile er det nyligt etablerede grønne bælte gennem den nordlige del af Ørestaden, hvor den landskabelige kanal forbinder Grønjordssøen med Faste Batteris voldgravsanlæg. Kanalen er anlagt med fastesider (se figur 8) og spredte trapper for svømmefugle. Det vurderes som usandsynligt at padder vil anvende disse trapper. Området udenfor Amager Fælled har et klart kulturudtryk og bærer tydeligt præg af at være ny anlagt og beliggende i et stærkt trafikkeret område. Der er ingen mosevegetation langs kanal udenfor Amager Fælled, og græsområderne har dominans af kulturgræsser, dette gør at der ikke er mange mulige levesteder for habitatkrævende dyre- og plantearter. Den landskabelige kanal har en tilførsel gennem lukket kanal til voldgraven ved Faste Batteri. Denne voldgrav er blevet renoveret i den første del af 2000'erne, hvilket omfatter genetablering af bunden og sidernes profil. Dette gør at der ikke er en stor bredzone for fugtigbundsplanter. Det vil dog være muligt at vandinsekter, fisk, andre dyr, samt fugtigbundsplanter kan spredes fra Grønjordssøen til Faste Batteri. Det er dog ikke sandsynligt at habitatkrævende dyr og planter vil vinde fodfæste her.

Figur 8. Den landskabelige kanal som forbinder Grønjordssøen med voldgaven ved Faste Batteri. Kanalen har ingen bredzone og det er vanskeligt for padder at forcere kanalen, da der er langt mellem "opgangene".

I den nordvestlige del af Amager Fælled ved Artillerivej løber der en smal grøn kile mellem Alex Heides Gade og Sturlasgade ned til Islands Brygge. Denne er en typisk rekreativ kile til borgerbenyttelse og der er ikke mange levesteder end for fødesøgende fugle.

Amager Fælled er funktionelt isoleret for dyr og plantearter (se figur 9), som har begrænsede spredningsegenskaber, så som mobilt begrænsede dyr som padder og krybdyr, samt plantearter, som ikke er vind- eller dyrespredte eller stiller store krav til voksestedet. Da der ikke er egnede levesteder i umiddelbar nærhed af Amager Fælled vurderes det ikke som realistisk at etablere faunapassager under de større vejanlæg, da effekten ikke vil stå i forhold til projekternes omkostninger. Ligeledes det ikke økonomisk reali-

Figur 9. Jordlevende dyr, så som padder og krybdyr har meget svær vilkår for at flytte fra Amager Fælled. Plantearter som ikke spredes med vinden har også svært ved at sprede sig, da der ikke er mange egnede levesteder tæt på Amager Fælled.

stisk at etablere en åben faunapassage under Vejlands Allé til golfbanen eller Trekantssøen, som er beliggende i den nordøstlige del af golfbanen. Det skyldes, at det ikke vurderes at der er spredningskorridorer fra golfbanen og Trekantssøen til de egnede levesteder på Kalvebod Fælled syd for jernbanen og motorvejen.

Der er i nærværende rapport ikke eftersøgt flagermus, men det er vurderet at Amager Fælled kan være et udmærket fødesøgningsområde for flagermus. Flagermus følger ofte træer og andre ledelinjer, når de flyver mellem fødesøgningsområder. Vurderes det at der er flagermusinteresser i det omkringliggende område, ville det være muligt at etablere ledelinjer, i form af træbeplantninger, til den sydlige del af Amager Fælled fra kolonihaveområdet og golfbanens søer og skovbeplantninger. Figur 10 giver et forslag til placeringen af sådanne ledelinjer.

Figur 10. Forslag til flagermus ledelinjer.

Med den koncentrerede urbanisering omkring Amager Fælled er det vurderet, at det er langt mere omkostningseffektivt at højne kvaliteten af naturen som er til stede på Amager Fælled. Dette omfatter en stor indsats for at udvikle overdrevne og engene ved etablering af græsning og høslæt på arealerne, som beskrives nærmere i de følgende afsnit. Krybdyr så som markfirben, som tidligere er registreret i området², vil både direkte og indirekte have gavn af at en mere åben og urterig vegetation, idet deres krav til levesteder blive efterkommet, og samtidig vil fødegrundlaget forbedres idet en varieret, blom-

sterrig vegetation også vil øge insektfaunaen.

Der er i 1993 registreret spidssnudet frø, grøn frø, lille vandsalamander og skrubtudse på Amager Fælled⁵ og der er en oplagt mulighed for at højne deres yngle- og fødesøgningsforhold, hvis der udføres en kraftig rydning og eventuelt også oprensning af de tilgroede småsøer og våde moseområder. Den nødvendige pleje de enkelte områder, for at opnå disse gavnlige effekter, er beskrevet i afsnittet Gennemgang af § 3-områder med plejeanvisninger. I Naturovervågning af Amager Fælled 1990⁴ er der desuden givet flere forslag til placering af yderligere vandhuller, der kan fungere som trædesten mellem Grønjordssøen og de få nuværende vandhuller i den gamle jordopfyldsområde.

Grønbroget tudse og strandtudse er tidligere blevet observeret på Amager Fælled^{4,5} og det er en mulighed at reintrodere disse arter til området. Det vil kræve at den førnævnte rydning og oprensning af vandhuller foretages og vedligeholdes. Reintroduceres arterne er det ikke sandsynligt at de vil sprede sig ud fra området. De reintroducerede dyr vil til gengæld kunne fungere som en ekstern genpulje, som der vil kunne trækkes på i det tilfælde at de øvrige bestande på Amager rammes af sygdom.

Beskrivelse af plejemetoder

I dette afsnit er de enkelte plejemetoder beskrevet indgående. Hvilke plejeanvisninger, som anbefales for de specifikke naturområder, kan findes i næste afsnit. Bemærk at der i de enkelte afsnit er beskrevet mulighederne for engagering af frivillige.

Høslæt

Ved høslæt forstås slåning og efterfølgende opsamling. Slåningen foretages optimalt med maskiner, som ikke findeler materialet. Det skyldes at findeling af materialet vanskeliggør den efterfølgende indsamling, og en anden uheldig effekt af findeling, er at det slår en stor del af de insekter og andre dyr, som sidder på planterne, ihjel. Buskrydder og fingerklipper er klassiske eksempler på høslæt maskiner, som ikke findeler det slåede materiale. Høslæt kan også foretages manuelt med håndholdt le på arealer, som er svært fremkommelige med maskiner eller hvor det er nødvendigt at tage hensyn til for eksempel sjældne planter.

Det mest fordelagtige tidspunkt for slåningen er i perioden mellem 10. juni og 10. august. Optimalt set så efterlades det afslåede materiale i bunker på jorden et par dage inden opsamlingen. Formålet med at lade høet ligge et par dage, er for at give insekter m.m. mulighed for at kravle væk og for at give afslåede blomster mulighed for at smide frø. Det indsamlede materiale køres væk fra området eller placeres i udvalgte kompostområder, som i forvejen er næringsbelastede. Fjernelse af det slåede materiale er yderst vigtig, da høslæt fjerner ca. 100 kgN/ha/år og dermed bidrager til udpining. Desuden bidrager høslæt til at stoppe tilgroning af både græsser (bl.a. bjerg-rørhvene) og krat. Når materialet fjernes fra området fremmes naturindholdet i form af en rig blomstervegetation, som tillige kan huse en rig fauna. En sekundær effekt er, at høslæt bidrager til bekæmpelse af gyldenris, hvis det foretages mellem den 10. og 25. juni.

Høslæt kan med fordel anvendes på de fleste arealer på Amager Fælled, da det er en meget naturfremmende metode. Høslæt skal især bruges på de arealer, som ikke skal afgræsses, men hvor området alligevel ønskes at holdes åbent både af rekreative årsager og af hensyn til naturindholdet.

Hvis den optimale metode ikke er mulig, vil opsamling og fjernelse af det afslåede materiale være at foretrække, for at fjerne næring fra området, og fremme urtevegetationen. Det betyder, at man godt kan bruge for eksempel en slagleklipper med opsamling til at slå slettearealerne på Amager Fælled.

Græsning

Den nuværende afgræsning på Amager Fælled består i de nordvestlige folde af hestegræsning og i de sydøstlige folde af kreaturgræsning. I nye græsningsfolde kan egnede græsningsdyr være kreaturer, får, geder og heste. Forslag til græsningsfolde kan ses på figur 11, her er der kun vist de folde som er vurderet til at være de mest essentielle, nærmere forklaring herfor kan ses for de enkelte områder i afsnittet Gennemgang af § 3-områder med plejeanvisninger. Hvis der stadig er jordforurening på arealerne, bør der benyttes aftægtsdyr og de bør ikke bruges til kød- eller mælkeproduktion. Når dyrene slagtes bør der foretages leverprøver for at undersøge i hvilken grad dyrene eventuelt er forurenede. Desuden bør områderne ikke græsses så hårdt, at der slides hul i vegetationslaget, da dette kan resultere i at jordforureningen kan spredes på tørre dage og indtages af dyrene. Optimalt skal der græsses med 1-2 dyreenheder pr. ha.

Den ideelle græsningspraksis er at lave flere indhegninger, hvor dyrene kan flyttes rundt i mellem indhegningerne i løbet af året. Det vigtige er at der ikke græsses i august-november på de arealer, hvor brændeskærm vokser, for at give planten mulighed for at blomstre og sætte frø.

Dyregræsning er i mange henseender en ideel plejemetode for et naturområde, hvis der samtidig hverken gødskes eller tilskudsfodres. Hermed vil afgræsning begunstige udviklingen af naturtyperne overdrev, eng og mose, samt fremme naturindholdet. Det skyldes at de græssende dyr holder vegetationen lavtvoksende, hvilket begrænser tilgroningen af grove bestandsdannende græsser (bl.a. bjerg-

rørhvene) og krat. Afgræsning fjerner ikke lige så meget næring fra områderne som høslæt, kun ca. 10 kgN/ha/år, men skaber til gengæld en naturlig dynamik, som er meget gavnlig for naturkvaliteten.

Kreaturer er generelt velegnet til pleje af de fleste naturtyper, da det resulterer i en artsrig vegetation med stor strukturmæssig variation og fremmer forekomsten af blomsterplanter. Der kan enten være tale om kvæg af f.eks. racerne dexter eller galloway, da det er små publikumsvenlige dyr, som yder en bedre naturpleje end malkeracer. Kreaturer er desuden at foretrække, hvis jordbunden er forurenet, da disse ikke spiser de nederste dele af planterne, hvor størstedelen af forureningen (hovedsagelig tungmetaller) ophobes (pers.comm. Vibeke Vendena, landskabsarkitekt m.a.a.).

Figur 11. Forslag til de vigtigste græsningsfolde, nærmere beskrivelse af plejeanvisningerne kan ses i afsnittet "Gennemgang af § 3-områder med plejeanvisninger".

Heste er egnede til pleje af de fleste af naturtyperne på Amager Fælled, især hårdføre racer som f.eks. islandske heste og fjordheste. Hestegræsning resulterer i en arts- og blomsterrig vegetation. Ulemperne er at hestene som regel er meget hårde ved vegetationen og kan give slidproblemer, hvilket kan være problematisk på arealer med jordforurening. Desuden er heste ikke effektive til at stoppe tilgroning med træarter.

Fåregræsning er mest relevant på de tørre naturarealer, da får er uegnede på blød og fugtig jordbund. Får er en fordel i forhold til bjørneklobekæmpelse, da de glædeligt spiser planten, og får er meget velegnede til at begrænse opvækst af vedplanter. Ulempen ved fåregræsning er, at dyrene græsser vegetationen så lavt, at den resulterer i en artsfattig og græsdomineret vegetation, som giver ringe levevilkår for sommerfugle og mange andre insekter. Den lave græsning betyder også at fårene spiser mere af planterne i bunden af stænglerne, hvor planterne ophober jordforureningen, hvilket både reducerer planternes evne til at nedbryde forurening og gør at dyrene indtager flere tungmetaller. Får er desuden mere sårbare i forhold til publikum, da de oftere er ofre for hærværk og løse hunde.

Geder er meget lig får, da de kun kan gå på tørre naturarealer og er velegnede til at begrænse vedplanter. Geder græsser vegetationen endnu lavere end får og resulterer ligeledes i en artsfattig og græsdomineret vegetation. Geder er dermed også uegnede til græsning på jordforurenede arealer. Geder er desuden dyre at indhegne og er sårbare overfor kold og vådt vejr¹.

Rørskær

Rørskær er afhøstning af tagrør på vådbundsarealer. Tagrør vokser ofte langs bredden af søer og kan med tiden blive fuldstændig dominerende og fylde hele vandfladen. For at fremme et alsidigt naturindhold i søer og moser, dominerende bevoksninger med tagrør derfor begrænses. Livet i søerne er afhængig af en høj vandtemperatur for at insekter og padder kan trives, og skyggende tagrør virker derfor kvælende for vandlivet. Noget tagrørsbevoksning kan til gengæld tjene som skjul og til redebygning for fugle. Af hensyn til fuglelivet må tagrør ikke afhøstes mellem 1. marts og 31. oktober uden at søge dispensation hos Naturstyrelsen.

Tagrørsbevoksninger kan desuden være generende for de rekreative hensyn, da de kan forhindre brugen af gangbroer ud i søer og forhindre udsigten over søen.

Rørskær problematiseres ofte af den våde bund, som begrænser brugen af mange traditionelle maskiner. Der skal derfor ofte anvendes specialmaskiner til afhøstning af tagrør, f.eks. terrængående tagrørshøster, som både kan sejle og køre. På mere tørre arealer kan en almindelig fingerklipper med opsamling dog også benyttes. I sårbare områder kan man med fordel bruge håndholdt le, da man herved kan skære tagrørene langt nede i rodnettet, hvilket begrænser genvæksten og dermed effektiviserer indgrebet (se figur 12 og 13).

Figur 12. Figur 6. Sø hvor rydning af pil vil være til stor gavn for både planter, fugle og særligt padder.

Figur 13. Tagrørsbevokset sø, som vil have stor gavn af at der foretages oprensning, for at genskabe et åbent vand-spejl.

Rydning og udtynding

For de fleste naturtyper er det en fordel at kratbevoksning begrænses eller i det mindste holdes lysåben. Derfor er en af de største udfordringer på Amager Fælled at begrænse tilgroningen med krat. De områder som skal prioriteres at holdes lysåbne, er særligt de, som har et stort naturindhold eller et godt naturpotentiale. Her foreslås det at man rydder opvækst af vedplanter med en stammediameter på under 5 cm. I visse tilfælde kan dette være praktisk umuligt at udføre, f.eks. pga. krattets tæthed, og her bør man prioritere at lave lysninger og stier gennem de tætte krat.

Målet er at overdrevene og engene skal have et slettepræg med enkelte træer og lave lysåbne krat af hvidtjørn på de tørre arealer, samt rød-el og pil på de fugtige arealer. Moserne må gerne være domineret af rød-el og pilekrat, men de skal dog stadig holdes lysåbne.

Figur 14. Overdrev med sletteudtryk. En flot skulpturel tjørn skaber variation i billedet. Den mindre træopvækst bør ryddes.

Figur 15. Slået overdrev med overgang til tæt krat, som her fungerer som rumdeler af området.

De områder hvor et lysåbent sletteudtryk er ønskeligt (f.eks. de centrale eng- og overdrevsområder (Eng 1 og Overdrev 5)), skal græsområder prioriteres at holdes lysåbne. Kun enkelte solitære, gerne skulpturelle buske og småtræer lades stå (se figur 14 og 15), mens alle øvrige opvækster ryddes (se figur 16). De solitære træer vil skabe skulpturelt liv på slettefladen og vil samtidig fungere som udsigtposter for rovfugle og insektædere. Af denne grund må træerne, især på de fugtige arealer, ikke stå for tæt, da det kan være medvirkende til at jordrugende fugle ynglesucces reduceres og unger af vadefugle bliver for udsatte for prædation. Rydningen af opvæksten vil også lette den årlige slåning af områderne, som efterfølgende vil begrænse genvækst.

Der kan også være områder af enge og overdrev, hvor det er ønskeligt at bibeholde lysåbne krat af hvidtjørn (se figur 17). Det kan primært være områder, hvor der ikke vokser mange blomsterplanter, som kan risikere at blive udskygget. Disse områder vil typisk fungere som rumdelere og ledelinjer mellem forskellige afsnit af fælleden.

Normalt anbefales det ikke at bevare tætte krat (se figur 18), men for at skabe så mange levesteder som muligt, kan man i de tilgroede moser i den nordlige del godt lade nogle af pilekrattene blive, ikke mindst for at bibeholde levesteder for nattergale og kratlevende småfugle. Det vil dog stadig anbefales, at dele af krattene ryddes og der generelt skabes mere lysåbne forhold, for at skabe flere levesteder i en ellers ensformigt vegetation. Der kan også være kratbeplantninger som fungerer rumdelere.

Figur 16. Opvækst af unge tjørn som alle bør fjernes.

Figur 17. Lysåbent krat i område som græsses. Græsningen gør at der stadig kan vokse mange blomsterplanter, trods krat bevoksningen.

Figur 15. Tæt krat hvor kun feber-nellikerod og stor nælde vokser spredte i underskoven. Her vil det være ideelt at udtynde krattet, så der kommer mere lys til blomsterplanterne.

Rydning udføres optimalt i vinterhalvåret og opfølgende rydning i vækstperioden (maj-september). Efter førstegangsrydningen af arealer med slettepræg er det ikke nødvendigt med rydning af genvækst, hvis arealerne slås årligt. De områder som ønskes at holdes lysåbne og som enten afgræsses af kvæg eller ikke slås, skal ryddes for genvækst kontinuerligt hvert år. Alternativt kan rydning af genvækst udføres tre gange i løbet af vækstperioden i to-tre år, for at forhindre fortsat genvækst. I tætte krat som udtynnes skal opfølgende rydning udføres inden for fem år.

Generelt anbefales det at prioritere hjemmehørende buske og træer, som er tilpasset den aktuelle jordbund. I de lysåbne partier kan det for eksempel være gråpil på fugtige arealer og hvidtjørn på overdrev. Æbler og andre frugttræer kan også prioriteres. Brombær og andre arter som er kendt for at være problematiske, for eksempel havtorn, bør ryddes i det omfang det er muligt. Rige skove og skovbryn er karakteriseret af at der vokser mange forskellige træarter, hvilket også på Amager Fælled bør prioriteres.

Bekæmpelse af invasive planter

De invasive gyldenrisarter, sildig gyldenris og canadisk gyldenris er et stort problem på Amager Fælled. De invasive gyldenris er konsekvent benævnt i rapporten som gyldenris, uden hensyntagen til at almindelig gyldenris ikke er en problematisk art, da denne art ikke er fundet i området.

Gyldenris på Amager Fælled kan udryddes i løbet af 3-7 år, afhængig af voksestedet, hvis der iværksættes en årlig slåning. Det vigtigste succeskriterium for udryddelsen er slåningstidspunktet. Det optimale tidspunkt er omkring Sankt Hans (10.-25- juni), for det nedsætter både skudtætheden af gyldenris i bestanden og forhindrer blomstring og dermed frøproduktion. Slåningen kan foregå maskinelt, men det er meget vigtigt at også de gyldenrisplanter, som står skjult i krat og tæt ved træer også slås. Dette kan med fordel gøres manuelt med le eller buskrydder. Opsamling af det afslåede materiale bidrager til udpining og dermed til at naturkvaliteten efterfølgende øges. Hvis materialet ikke indsamles risikerer man at arealerne overtages af andre uønskede planter som f.eks. brændenælder, brombær osv.

Figur 16. Fra smuk plante til massivt problem. Flere steder er gyldenris under etablering og bekæmpes den ikke, så vil alle disse små bestande brede sig og kvæle alt på sin vej. Japansk pileurt og kæmpe-bjørneklo, opfører sig på samme måde.

Kæmpe-bjørneklo står stadig spredt rundt om på Amager Fælled, men er ikke vidt udbredt. Nogle bjørneklobestande står ud til kanaler som løber gennem Amager Fælled, hvilket betyder at disse bestande har en meget høj spredningsrisiko. Der bør derfor gøres en indsats for at komme de sidste planter til livs. Der er planter, som har sat frø og derfor vil der visse steder være mange nyspirede planter, som står tæt. Bekæmpelsen bør derfor koncentreres om skærmkapning af blomsterne. Kæmpe-bjørneklo blomstrer i juni-juli, og det er vigtigt at skærmkappe med få ugers mellemrum gennem hele denne periode for at sikre sig at der ikke modnes frø. Frøene modnes efter ca. den 20. juli. Efter blomstring dør planterne, men i mange tilfælde når de at sætte nye panik-blomster hvis de skærmkappes. Det tager ca. 3 uger for planten at sætte en moden panikblomst efter skærmkapning. Derfor er det vigtigt at kontrollere planterne gennem hele sæsonen.

Rodstikning benyttes i bestande med spredte planter, hvor der ikke har været frøsætning. Man skal helst rodstikke i løbet af foråret, da metoden bliver besværlig når planterne får en vis størrelse. Rodstikning udføres med en skarp spade eller lignende, hvormed man skærer roden over i vækstpunktet i en 45° vinkel. Planterne kan godt efterlades i en bunke, men jordkontakt skal undgås for at de ikke skal overleve. Det er vigtigt at kontrollere bestandene 2-3 uger efter rodstikning for at sikre at ingen planter er overlevet. Ofte er der oversete planter som skal rodstikkes.

På de arealer, hvor der oprettes græsningsfolde, er det ikke nødvendigt at bekæmpe bjørneklo yderligere med mindre græsningstrykket er for lavt og dyrene ikke spiser planterne. Det er først og fremmest vigtigt at udsætte dyrene tidligt på foråret, hvor bjørnekloplanterne vokser kraftigt og typisk er den eneste føde. Det er nødvendigt at kæmpe-bjørneklo græsses i mange år fremover for at sikre sig, at de er udryddet.

Japansk pileurt er meget vanskelig at bekæmpe pga. dens livskraftige vækst, store rodnet og evne til at skyde fra alle plantedele. Derfor kræver udryddelse en hård, grundig og vedholdende indsats og kontrol. Opgravning er en effektiv, men meget dyr metode, fordi planternes store rodnet kræver at mange kubikmeter jord fjernes og destrueres. For hver kvadratmeter af planten skal man regne med at der er rødder i 2 meters dybde og op til 7 meter ud fra bestanden. Opgravning kræver systematisk kontrol, for at sikre at der ikke er rodstykker tilbage i jorden som skyder igen. Oprykning er kun muligt for nyetablerede planter eller som efterfølgende bekæmpelse.

Slåning kan ikke udrydde japansk pileurt, men væksten kan begrænses ved at slå planterne hver fjerde uge i vækstsæsonen hvert år. Det er meget vigtigt at det afslåede materiale indsamles og destrueres, da det ellers skyder igen. Husk også at rense maskinen efter slåningen, så plantedele ikke spredes til andre arealer.

De bedste resultater for udryddelse af Japansk Pileurt fås ved at holde planterne afdækket med UV-tæt plast gennem hele vækstsæsonen. Det er vigtigt at lægge plasten løst henover planterne, da skuddene har en enorm vækstrate og hurtigt vil løfte plasten eller vokse gennem denne. Afdækningen vil langsomt dræne planterne for kræfter, eftersom skuddene ikke kan skaffe planten ny energi fra fotosyntese. Metoden er en langsommelig proces, især i gamle bestande, da der er oplageret store mængder næring i det enorme rodnet, og afdækningen skal gentages adskillige år, indtil planten er fuldstændig udryddet.

Det er et vigtigt succeskriterium for udryddelsen af planterne, at bekæmpelsen følges op med kontrol, hvor det vurderes om der skal følges op på bekæmpelsen. Afdækning, slåning og opgravning skal kontrolleres hver 2. uge. Planterne skyder hurtigt igen, så husk også at kontrollere kanten af afdækning.

Gennemgang af § 3-områder med plejeanvisninger

I dette afsnit er de forskellige naturområder, truslerne mod dem og den fremtidige naturpleje beskrevet. En oversigt over placeringen af naturområderne kan ses på figur 5 på side 9. For at lette prioriteringen mellem de forskellige naturområder er områderne inddelt i tre kategorier: 1. plejeprioritet, 2. plejeprioritet og 3. plejeprioritet og under hvert område er de enkelte plejetiltag opstillet i prioriteret rækkefølge, så det vigtigste tiltag står først osv.

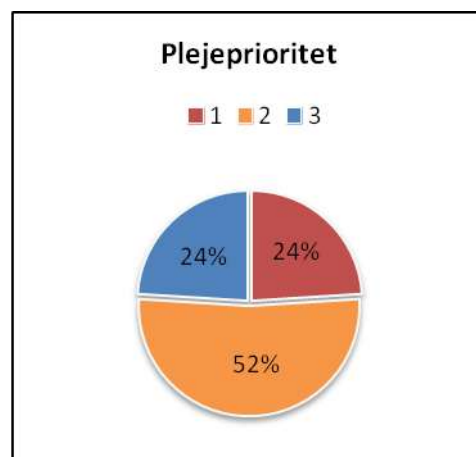
1. plejeprioritet: Er kun angivet hvis der er et kritisk plejebehov i form af store trusler mod sjældne arter og højt naturindhold. Arterne og naturindholdet forventes at forsvinde inden for en kort årrække, hvis ikke en plejeindsats iværksættes i 2012 og målene indfries senest i 2017. Seks områder findes af denne grad.

2. plejeprioritet: Er områder, som i mange tilfælde også har et stort plejebehov, men hvor det ikke vurderes at indsatsen er kritisk, da naturindholdet eller -potentialet ikke er lige så stort som i områderne med 1. plejeprioritet. Målene for plejen skal indfries inden 2021, men hvis der er muligheder for at iværksætte græsning, så bør planlægningen af denne (f.eks. søgning af økonomiske midler, via f.eks. EU's miljøprogram Life+ eller Landdistriktsprogrammet) påbegyndes allerede i 2012. Tretten områder findes af denne grad.

3. plejeprioritet: Er angivet hvis området er artsfattigt og har et meget lille naturpotentiale, og det derfor vurderes at det kræves en meget stor plejeindsats at udvikle området i en positiv retning. Naturplejen i disse områder bør ikke prioriteres før plejen af områderne med 1. og 2. plejeprioritet, er iværksat. Seks områder findes af denne karakter.

Som det ses af figur 20 har størstedelen af naturområderne på Amager Fælled 2. prioritet. De seks områder, som har 1. prioritet anbefales alle at plejes via afgræsning. De foreslåede nye græsningsfolde kan ses på figur 11, side 15.

Bemærk at de enkelte plejeanvisninger er detaljeret beskrevet i forrige afsnit, "Beskrivelse af plejemetoder".

Figur 17. Den procentvise fordeling af naturområder fordelt på de tre plejeprioriteter.

Overdrev 1 (O1)

Naturtilstand	3
Plejeprioritet	2

Græsdomineret overdrev, som flere steder er naturligt lavtvoksende, hvilket tyder på et lavt næringsindhold og stort naturpotentiale. Overdrev 1 er det naturområde, der har det største naturlige artsindhold på jordfyldsarealerne.

Slettepræg ønskes på 80 % af arealet og krat på 20 %, heraf max 10 % tæt skov/krat. Derfor bør der ryddes opvækst af træer i den sydlige del af området og på de åbne arealer i den nordlige del.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Merian, pile-alant, prikbladet perikon, gul snerre, musevikke, mark-rødtop og skov-hullæbe.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med græsser, krat og invasive planter (gyldenris og japansk pileurt).

Plejeanvisning

1. Stop tilgroningen af græsarealerne via høslæt eller afgræsning.
2. Rydning af opvækst.
3. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.
4. Bekæmpelse af japansk pileurt med slåning og efterfølgende afdækning med UV tæt plast.

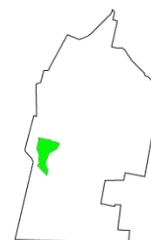
Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning eller græsningslaug), opgave 3 (leslåning) og opgave 4 (bekæmpelse af japansk pileurt).

Overdrev 2 (O2)

Naturtilstand	5
Plejeprioritet	3

Tilgroet overdrev, som er højt voksende og voldsomt inficeret med gyldenris. Der er artsfattigt og et lille naturpotentiale, så der kræves en meget stor plejeindsats for at fremme naturindholdet.

Hvis det prioriteres at bibeholde området som overdrev skal der ryddes vedplanter, så der opnås et slettepræg på 50 % af arealet og krat på 50 %, heraf max 10 % tæt skov/krat. Desuden skal der gøres en stor indsats for at bekæmpe de invasive planter.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Pile-alant og vild guleros.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med græsser, krat og invasive planter (gyldenris, japansk pileurt). Gyldenris vil fuldstændigt overtage overdrevet i løbet af 20 år, hvis ikke den bekæmpes.

Plejeanvisning

1. Rydning af krat.
2. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.
3. Bekæmpelse af japansk pileurt med slåning og efterfølgende afdækning med UV tæt plast.
4. Stop genvækst efter rydning via høslæt eller afgræsning.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 2 (leslåning), opgave 4 (bekæmpelse af japansk pileurt) og opgave 4 (leslåning eller græsningslaug).

Overdrev 3 (O3)

Naturtilstand	4
Plejeprioritet	3

Artsfattigt overdrev domineret af gyldenris. Visse steder er overdrevet fugtigere og med engpræg.

Hvis det prioriteres at bibeholde området som overdrev skal der iværksættes høslæt eller afgræsning af arealet.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Pile-alant, vild gulerod, prikbladet perikon og muse-vikke.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med gyldenris, som fuldstændig vil have overtaget overdrevet i løbet af 20 år, hvis ikke den bekæmpes.

Plejeanvisning

1. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.
2. Stop tilgroningen af græsarealerne via høslæt eller afgræsning.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning) og opgave 2 (leslåning eller græsningslaug).

Overdrev 4 (O4)

Naturtilstand	5
Plejeprioritet	3

Nylig jordbehandlet jordfyldsareal, som er harvet og udsået med rød svingel. Meget åben, stenet bund og med stort naturpotentiale. Via naturpleje, kan det udvikle sig til et godt overdrev efterhånden som overdrevsplanterne indvandrer fra oplandet. Området er udlagt til camping areal, så plejeanvisningerne er modificeret til at passe ind i denne henseende.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Udspærret annelgræs, vild gulerod og humle-sneglebælg.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med gyldenris og kultivering.

Plejeanvisning

1. Slagleklipping med opsamling.
2. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.
3. Undlad at lave faunabarrierer via tilplantning af tætte krat

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 2 (leslåning).

Overdrev 5 (O5)

Naturtilstand	3
Plejeprioritet	2

Overdrev tilgroet med tjørn, visse steder næsten med skovpræg, men stadig med indhold af overdrevsplanter. Det er vigtigt at området fortsat holdes lysåbent for ikke at overdrevsplanterne forsvinder og for at bibeholde slettepræget som breder sig ud både nord og syd for Kongestien.

Slettepræg ønskes på 80 % af arealet og krat på 20 %, heraf max 10 % tæt skov/krat. Derfor bør der ryddes opvækst af træer på de åbne arealer.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Hugorm, almindelig firben, pile-alant, strand-karse, almindelig agermåne, vild gulrod, prikbladet perikon og gul snerre.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med græsser, krat og invasive planter (gyldenris og japansk pileurt).

Plejeplanvisning

1. Stop tilgroningen af græsarealerne via høslæt eller afgræsning.
2. Rydning af opvækst.
3. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.
4. Bekæmpelse af Japansk Pileurt med slåning og efterfølgende afdækning med UV tæt plast.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning eller græsningslaug), opgave 3 (leslåning) og opgave 4 (bekæmpelse af japansk pileurt).

Overdrev 6 (O6) i mosaik med Eng 2 (E2)

Naturtilstand	3
Plejeprioritet	2

Fladt græsland, domineret af bjerg-rørhvene, som veksler med fugtigere engpartier. Overdrevet udgør 40 % af hele arealet og er meget artsfattigt, engen udgør 60 %. Der er etableret flere kunstige høje, som er græsklædte. Overdrevet er svagt tilgroet og der er tendens til mose i nogle af krattene. Der er lidt saltpræg i visse dele af engarealerne, men de kan ikke kategoriseres som strandeng fordi strandengsarterne mangler.

Slettepræg ønskes på 100 % af arealet uden tætte krat.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Almindelig firben, pile-alant sylt-star, toradet star og almindelig knopurt.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med gyldenris og bjerg-rørhvene.

Plejeplanvisning

1. Stop tilgroningen af græsarealerne via høslæt eller afgræsning.
2. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning eller græsningslaug) og opgave 2 (leslåning).

Overdrev 7 (O7)

Naturtilstand	4
Plejeprioritet	2

Artsfattigt græsland, domineret af bjerg-rørhvene. Vegetationen er højt voksende og

kun få pletter er naturligt lavtvoksende. Hist og her er der fugtige partier med pilekrat eller tagrør. Overdrevet er voldsomt inficeret af invasive planter, især gyldenris. Der har tidligere været registreret markfirben på arealet og plejen skal holde området lysåbent og lavtvoksende for at tilgodese forholdene for disse dyr. Høslæt skal derfor som minimum foretages i den nordøstlige del af arealet, lige under Mose 7, som er det tidligere kendte levested.

Slettepræg ønskes på 80 % af arealet og krat på 20 %, heraf max 10 % tæt skov/krat. Derfor skal der ryddes opvækst af træer på de åbne arealer.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Mark-firben, almindelig firben, pile-alant, vild gulerod, sylt-star og gul snerre.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med græsser, krat og invasive planter (gyldenris og kæmpebjørneklo).

Plejeanvisning

1. Stop tilgroningen af græsarealerne via høslæt eller afgræsning.
2. Rydning af opvækst.
3. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.
4. Bekæmpelse af bjørneklo.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning eller græsningslaug), opgave 3 (leslåning) og opgave 4 (bekæmpelse af bjørneklo).

Overdrev 8 (O8) i mosaik med Eng 6 (E6)

Naturtilstand	3
Plejeprioritet	1

Tørre overdrevspartier i mosaik med fugtigere tilgroede engarealer, overdrevet udgør

ca. 40 % af arealet og engen 60 %. I den nordlige del grænser området op til fugtigere kratbevoksede moser og til den kunstigt etablerede kanal. I den nordvestlige del ligger der murbrokker i de øvre jordlag⁵ og dette er formentlig medvirkende til at vegetationen er relativt lavtvoksende i forhold de omkringliggende arealer. Et mindre område er slået for at bekæmpe gyldenris i 2011. Der er desuden observeret flere bjørneklobestande i den sydlige del af området og gyldenris er vidt udbredt i området.

En del af området skal indgå i en indhegning fra Mose 6 og 7 op til Kongevejen, da arealet har et stort naturpotentiale for mange plantearter, hvis det græsses. Den sydligste del af området, vest for Grønjordsstien, er tilgroet af mere eller mindre tæt krat og skov. Det anbefales at det ydre krat mod stien bibeholdes, som værn mod forstyrrelse fra publikum og hunde, for at sikre at området forsat benyttes som ynglelokalitet for vibe og præstekrave. Mellem Grønjordsstien og Grønjordssøen skal krattet lysnes af hensyn til naturværdierne, mens der kan laves flere indkig til søen for at tilgodese de rekreative interesser.

Slettepræg ønskes på 70 % af arealet og krat på 30 %, heraf max 10 % tæt skov/krat. Derfor skal der ryddes opvækst af træer på de åbne arealer og flere af de tætte krat skal udtynnes.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Almindelig firben, snog, hjertegræs, pile-alant, prikbladet perikon, gul snerre, muse-vikke, engkarse, gul iris, humle-sneglebælg, harril, blågrøn star, sylt-star, almindelig star og hirse-star.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med græsser, krat, kæmpe-bjørneklo og gyldenris.

Plejeanvisning

1. Etablering af græsning af den sydlige del af området ved at udvide den kreaturafgræssede indhegning fra Mose 6 op til Kongevejen.
2. Rydning af opvækst
3. Udtynding af tætte krat
4. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.
5. Bekæmpelse af bjørneklo.

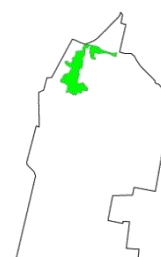
Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (græsningslaug), opgave 4 (leslåning) og opgave 5 (bekæmpelse af bjørneklo).

Overdrev 9 (O9)

Naturtilstand	4
Plejeprioritet	2

Hestegræsset overdrev samt nærliggende mindre ikke-græssede arealer med ensartet struktur og artsindhold. Tagrør vokser på store dele af arealet, men jordbunden er ikke udpræget fugtig.

Afgræsningen skal suppleres med et høslæt for at bekæmpe gyldenris og for at holde vegetationen lavtvoksende og fremme artsrigdommen. Alternativt kan hestegræsningen afløses af kreaturgræsning, da kreaturer er mindre kræsne. Det anbefales at størstedelen af de ikke-græssede dele af Overdrev 9 indgår i en fremtidig indhegning af Mose 5. Der har tidligere været registreret hugorm på arealerne og en lav plantevegetation vil tilgodesse genetablering af krybdyr i området.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Hugorm, almindelig firben, pile-alant, strand-karse, vild gulerod og muse-vikke.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med græsser og invasive planter (gyldenris og kæmpe-bjørneklo).

Plejeanvisning

1. Stop tilgroningen af græsarealerne ved at supplere afgræsning med høslæt eller ved at ændre græsningspraksis.
2. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.
3. Rydning af opvækst.
4. Bekæmpelse af bjørneklo.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning), opgave 2 (leslåning) og opgave 4 (bekæmpelse af bjørneklo).

Overdrev 10 (O10)

Naturtilstand	4
Plejeprioritet	2

Tilgroet overdrev hvor den sydligste del ligger på vold ud til kanal. Overdrevet kan evt. prioriteres at lysåbnes. Tjørnekraattet er stadig kun lave buske. Overdrev 10 ligner Overdrev 9, men er mere tilgroet og kræver derfor en større plejeindsats.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Pile-alant, vild gulerod og prikbladet perikon.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med krat og invasive planter (gyldenris og kæmpebjørneklo).

Plejeanvisning

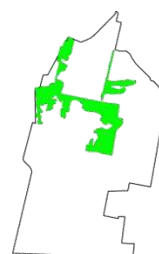
1. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.
2. Rydning af krat og opvækst.
3. Stop genvækst efter rydning via høslæt eller afgræsning.
4. Bekæmpelse af bjørneklo.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning), opgave 3 (leslåning eller græsningslaug) og opgave 4 (bekæmpelse af bjørneklo).

Overdrev 11 (O11)

Naturtilstand	5
Plejeprioritet	3

Fuldstændig tilgroet overdrev som reelt er krat på overdrevs jordbund, men uden overdrevets artsindhold. Store dele af arealet er desuden tilplantede hegn. Ca. 5 % af arealet har en fugtig jordbund og er potentiel mose med fugtigt krat, Vegetationen er domineret af tjørnekrat og det vurderes at det bedste kan betale sig at bibeholde kratstrukturen af hensyn til fuglelivet.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Pile-alant, prikbladet perikon og almindelig agermåne.

Truslerne mod naturindholdet i krattet: Tilgroning med gyldenris og japansk pileurt, som er ved at etablere sig mange steder.

Plejeanvisning

1. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning).

Mose 1 (M1)

Naturtilstand	4
Plejeprioritet	3

Tilgroet pilekrat og tagrørsmose, som ikke er særlig fugtigt.

Hvis naturindholdet i mosen prioriteres skal der iværksættes høslæt eller afgræsning af arealet.

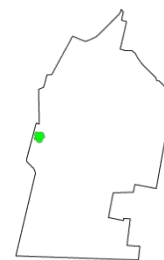
Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Pile-alant, kær-snerre, muse-vikke og toradet star.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med krat, tagrør og gyldenris.

Plejeanvisning

1. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.
2. Stop tilgroningen af græsarealerne via rørskær eller afgræsning i sammenhæng med O1.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning) og opgave 2 (græsningslaug).

Mose 2 (M2)

Naturtilstand	5
Plejeprioritet	2

Fugtigt krat af tæt gråpil med artsfattig bundvegetation. Der er åbent vandspejl i den centrale del af området, så det kan være en potentiel paddelokalitet.

Hvis naturindholdet i mosen prioriteres skal træerne langs stien mod syd ryddes for at øge lysindfaldet, dette vil desuden skabe udsyn fra stien. For at padderne kan få bedre betingelser i området, skal der iværksættes en samtidig pleje af Mose 3 og Mose 7, så padderne får mulighed for at sprede sig fra vest mod øst internt på Amager Fælled. Dette ligger i forlængelse af plejeforslag fra Naturovervågning af vestlige del af Amager Fælled 1993⁵ (s. 74).

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Padder og tigger-ranunkel.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med krat, tagrør og gyldenris.

Plejeanvisning

1. Rydning af træerne langs stien mod syd, både for at skabe udsyn og for at øge lysindfaldet.
2. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.
3. Stop tilgroning via rørskær og høslæt kanten af området.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 2 (leslåning) og opgave 2 (leslåning).

Mose 3 (M3)

Naturtilstand	5
Plejeprioritet	2

Artsfattig tagrørssump, som visse steder er under tilgroning med gyldenris. Bunden er med vekslende fugtighed. Grænserne er udflydende med omkringliggende tør eng. Der er meget artsfattigt og det kræver en stor plejeindsats, hvis området skal få en høj naturkvalitet.

Hvis naturindholdet i mosen prioriteres skal tilgroningen stoppes ved at foretage rørskær eller iværksætte afgræsning. For at padderne kan få bedre betingelser i området, skal der iværksættes en samtidig pleje af Mose 2 og Mose 7, så padderne får mulighed for at sprede sig fra vest mod øst internt på Amager Fælled. Dette ligger i forlængelse af plejeforslag fra Naturovervågning af vestlige del af Amager Fælled 1993⁵ (s. 74).

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Padder og toradet star.

Truslerne mod naturindholdet: Fortsat tilgroning med tagrør og gyldenris.

Plejeanvisning

1. Stop tilgroningen af græsarealerne via rørskær eller afgræsning.
2. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning eller græsningslaug) og opgave 2 (leslåning).

Mose 4 (M4)

Naturtilstand	3
Plejeprioritet	2

Fugtigt krat og partier med sumpet tagrørsbevoksning. Områdets struktur har gode kvaliteter og derfor har det et godt naturpotentiale, især hvis krattene fortsat holdes lysåbne og tagrør holdes nede, men det er vanskeligt pga. den meget fugtige bund.

Hvis naturindholdet i mosen prioriteres skal tilgroningen stoppes ved at foretage rørskær eller iværksætte afgræsning for at tilgodese paddelivet. Desuden skal yderligere tilgroning med krat begrænses ved at rydde opvækst af træer.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Padder, snog, eng-karse, kær-snerre, sylt-star og tigger-ranunkel.

Truslerne mod naturindholdet: Fuldstændig tilgroning med krat, tagrør og gyldenris. Desuden bliver havearter og invasive planter fortsat tilført fra Haveforeningen Faste Batteri nord for området via haveaffald, som bliver kastet ind i området.

Plejeanvisning

1. Stop tilgroningen af græsarealerne via rørskær eller afgræsning.
2. Lysne kratbevoksningen ved at rydde mindre vedplanter med en stammediameter under 5cm.
3. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (græsningslaug) og opgave 3 (leslåning).

Mose 5 (M5)

Naturtilstand	3
Plejeprioritet	1

Moseområde, hvor størstedelen består af tagrørssump. Den centrale del af området er lavere voksende end resten, men er under tilgroning. Området trænger kraftigt til pleje. De tørre dele af området, som hovedsageligt ligger i randen af området, er bevokset med træer og er mere uinteressante i forhold til naturindhold. Der har tidligere været græsning i området, hvilket på daværende tidspunkt resulterede i en høj diversitet af planter og dyreliv, og at området bl.a. var levested for hugorm og flere sjældne svampe (vokshatte).

Det skal prioriteres at området indhegnes og afgræsses med kreaturer fra 2012. Det anbefales at den fremtidige indhegning følger stien rundt om området og at dele af Overdrev 9 dermed indgår i indhegningen. Afgræsningen skal indledes med en kratrydning for at åbne området op, så dyrene kan få adgang til hele arealet. Det skal desuden suppleres med et flerårigt høslæt for at holde vegetationen lavtvoksende og fremme artsrigdommen.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Snog, padde, pile-alant, eng-forglemmegej, harril, sylt-star og muse-vikke.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med krat, tagrør og gyldenris.

Plejeanvisning

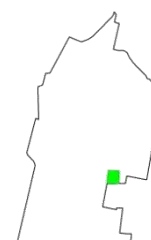
1. Stop tilgroningen af arealerne via kreaturafræsning. Genetabler græsningsfold på hele arealet hvor tørrere arealer (O9) også indgår.
2. Rydning og udtynding af krat.
3. Udfør supplerende høslæt.
4. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (græsningslaug), opgave 2 (leslåning) og opgave 3 (leslåning).

Mose 6 (M6)

Naturtilstand	3
Plejeprioritet	1

Artsrigt, græsset moseområde, som er mest fugtig i den vestlige del. Der er en lav jordvold i den nordlige ende, og syd for denne ligger et vådere kratbevokset moseområde som gradvist afløses af et tørrere, men artsrigt knoldkær, hvor der blandt andet vokser brændeskærm og tormentil. Visse partier er tørre med tjørnekrat. Mosen er indhegnet og græsses af kvæg.

Indhegningen skal udvides helt op Kongevejen, da arealet mellem mosen og Kongevejen (Mose 7 samt mosaikken af Overdrev 8 og Eng 6) har et stort naturpotentiale, hvis det græsses. Al krat skal ryddes for at gøre området klar til afgræsning. Rydningen vil desuden også tilgodese paddelivet og give brændeskærm mulighed for at sprede sig på et større areal.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Snog, padde, vibe, lille præstekrave, brændeskærm, tormentil, trævlekrone, vellugtende gulaks, blærerod, pile-alant, kær-dueurt, engkarse, gul iris, engnellikerod, kær-ranunkel, glanskapslet siv, blågrøn star, hare-star, sylt-star, almindelig star, kærsvovlrod, gul snerre og almindelig brunelle.

Truslerne mod området: Tilgroning med krat, græsser og invasive planter (gyldenris og kæmpebjørneklo).

Plejeanvisning

1. Udvidelse af kreaturafgræsset fold til at inkludere hele området op til Kongevejen
2. Rydning af krat.
3. Bekæmpelse af bjørneklo.
4. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.

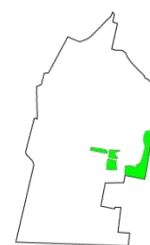
Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (græsningslaug), opgave 3 (bekæmpelse af bjørneklo) og opgave 4 (leslåning).

Mose 7 (M7)

Naturtilstand	5
Plejeprioritet	1

Mose der består af flere områder, som er bevokset med tætte pilekrat, tagrør og almindelig star. Mosen er derfor meget artsfattig, men har et stort naturpotentiale i forhold til strukturen og den tidligere forekomst af brændeskærm.

De to centrale dele af Mose 7 skal indgå i en udvidelse af indhegningen fra Mose 6 op til Kongevejen (inkl. Overdrev 8 og Eng 6), da arealet har et stort naturpotentiale for både mange plantearter, men også som fødesøgningsområde for padder og vadefugle, som vibe og lille præstekrave, hvis det græsses. Der er observeret bjørneklobestande i området. Al krat skal ryddes i de to centrale dele af Mose 7 for at gøre området klar til afgræsning. Det vestlige område har tidligere været et kendt voksested for brændeskærm, men er nu domineret af tagrør og truet af japansk pileurt. Det vurderes at det er urealistisk at området kan blive egnet voksested for brændeskærm igen. Det vurderes at det østlige område ikke skal prioriteres i forhold til plejeindsatsen.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Padder, snog, vibe, lille præstekrave, pile-alant, almindelig star og gul iris.

Truslerne mod området: Tilgroning med krat, tagrør og kæmpebjørneklo.

Plejeanvisning

1. Etablering af græsning af de to centrale områder ved at udvide den kreaturafgræssede indhegning syd for (Mose 6).
2. Rydning af krat de to centrale områder.
3. Bekæmpelse af bjørneklo.
4. Bekæmpelse af Japansk Pileurt med slåning og efterfølgende afdækning med UV tæt plast i det vestlige område.
5. Stop tilgroningen med tagrør via rørskær i det vestlige område.
6. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (græsningslaug), opgave 3 (bekæmpelse af bjørneklo), opgave 4 (bekæmpelse af japansk pileurt) og opgave 6 (leslåning).

Eng 1 (E1)

Naturtilstand	5
Plejeprioritet	3

Artsfattig tør eng med fugtige lavninger og tørrere partier, som ved pleje kan få et visuelt smukt slettepræg. Området er under voldsom tilgroning med gyldenris. Engen er højt voksende og domineret af grove bestandsdannende græsser. Der lave artsindhold gør, at der kræves en stor plejeindsats, hvis området skal opnå en høj naturkvalitet.

Hvis naturindholdet på engen prioriteres skal tilgroningen stoppes ved at foretage høslæt eller iværksætte afgræsning. Plejen skal fokuseres i den sydlige del af området for forbedre vilkårene padderne i nærområdet, og plejen skal være en del af en samtidig pleje af Mose 2, Mose 3 og Mose 7. Desuden skal yderligere tilgroning med krat begrænses ved at rydde opvækst af træer. Slettepræg ønskes på 90 % af arealet og krat på 10 %.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Almindelig firben, knoldet brunrod og toradet star.

Truslerne mod naturindholdet: Fortsat tilgroning med græsser og gyldenris.

Plejeanvisning

1. Stop tilgroningen af græsarealerne via høslæt eller afgræsning.
2. Rydning af opvækst
3. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning eller græsningslaug) og opgave 3 (leslåning).

Eng 2 (E2)

Indgår i mosaik med overdrev. Se beskrivelse under Overdrev 6.

Eng 3 (E3)

Naturtilstand	3
Plejeprioritet	1

Gammel strandeng som ikke længere afgræsses, og derfor er store dele af arealet tilgroet med tjørnekrat på tør bund og tagrørsskov eller pilekrat på fugtig bund. Der er stadig stor artsrigdom og hovedforekomsten af brændeskærm findes her. Området trænger dog kraftigt til pleje.

Der skal genetableres kreaturafræsning allerede fra 2012. Det foreslås at området lægges sammen med den eksisterende afgræsning på Eng 4. Dyrene bør dog tages af området i august, for at give brændeskærm mulighed for at blomstre.

Afgræsningen skal indledes med en kratrydning for at åbne området op, så dyrene kan få adgang til hele arealet. Det skal desuden suppleres med et flerårigt høslæt for at holde vegetationen lavtvoksende og fremme artsrigdommen.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Snog, vibe, lille præstekrave, brændeskærm, hjertegræs, tandbælg, vellugtende gulaks, pile-alant, trævlekrone, kær-tidsel, sylt-star, glanskapslet siv, kær-snerre, trenervet snerre, blågøn star, hare-star og hirse-star.

Truslerne mod naturindholdet: Fortsat tilgroning med krat, tagrør og invasive planter (gyldenris og kæmpe-bjørneklo).

Plejeanvisning

1. Stop tilgroningen af arealerne via kreaturafgræsning. Genetabler græsningsfold på hele arealet i samlet fold med Eng 4.
2. Rydning og udtynding af krat.
3. Udfør supplerende høslæt.
4. Bekæmpe bjørneklo
5. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (græsningslaug), opgave 3 (leslåning), opgave 4 (bekæmpelse af bjørneklo) og opgave 5 (leslåning).

Eng 4 (E4)

Naturtilstand	2
Plejeprioritet	1

Kreaturafgræsset eng, som har været tidligere strandeng. Dele af engen er tilgroet med sump- og mosepartier, og de lidt tørrere dele er tilgroet med tjørnekrat. Eng 4 er et af voksestederne for brændeskærm, men den forekommer i spredte små bestande, hvilket kan skyldes at dyrene ynder at spise planten. Derfor bør dyrene tages af området i august, for at give brændeskærm mulighed for at blomstre.

Det skal prioriteres at rydde pilekrat omkring de små vådområder og udføre rørskeer for at give padder bedre livsbetingelser.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Snog, vibe, lille præstekrave, brændeskærm, hjertegræs, vellugtende gulaks, pile-alant, trævlekrone, eng-viol, sylt-star, glanskapslet siv, kær-snerre, engkarse, kær-fladstjerne, gul iris, eng-nellikerod, kær-ranunkel, dynd-padderok, kær-padderok, hestehale, almindelig kamgræs, blågøn star, knold-star og almindelig star.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med krat trods afgræsning.

Plejeanvisning

1. Fortsat afgræsning med kreaturer og sammenlægning med hegning af Eng 3.
2. Rydning af pilekrat og rørskeer.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (græsningslaug).

Eng 5 (E5)

Naturtilstand	4
Plejeprioritet	2

Hestegræssede engarealer med vekslende fugtighed og naturindhold. Eng 5 består af tre delområder, som bærer præg af meget kraftig græsning, omsåning og tilskudsfodring, ved at vegetationen er meget nedbidt og med bare pletter, samt at den er domineret af kulturarter og næringselskende planter.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Smalbladet kællingetand, glanskapslet siv, tusindgylden og engkarse.

Truslerne mod naturindholdet: For højt græsningstryk, næringsbelastning fra tilskudsfodring og muligvis dræning. Desuden er gyldenris visse steder etableret trods afgræsningen.

Plejeanvisning

1. Fortsat afgræsning med heste eller andre græsningsdyr, gerne med let reduceret græsningstryk.
2. Undgå omsåning og tilskuds fodring på arealerne
3. Slåning af gyldenris i perioden mellem den 10.-25. juni, optimalt med indsamling.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (græsningslaug) og opgave 3 (leslåning).

Eng 6 (E6)

Indgår i mosaik med overdrev. Se beskrivelse under Overdrev 8.

Sø 1

Naturtilstand	3
Plejeprioritet	2

Lavvandet åbent vandhul, muligvis tidvist udtørret, på areal med jordfyld pålagt i 2010. Det er en potentiel god paddelokalitet, da der er en lav bredvegetation. Derfor bør det lysåbne præg bibeholdes, evt. med lidt rørsump i den nordlige del. Da søen er meget ny, er der kun få arter.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Padder, kransnålealger, vejbrede-skeblad og kær-guldkarse.

Trusler mod naturindholdet: Umiddelbart ingen.

Plejeanvisning

1. Forhindre tilgroning via høslæt og evt. rørskær langs søbredderne.
2. Undlade tilplantning langs søbredderne.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning).

Sø 2

Naturtilstand	3
Plejeprioritet	2

Lavvandet lille sø med tæt tagrørssump og tilgroede bredder. Søen trænger til at der fjernes tagrør i rørsumpen og at der lysnes kraftigt i trævæksten i den sydlige del for at begunstige paddelivet.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Padder og aks-tusindblad.

Truslerne mod naturindholdet: er tilgroning med tagrør og krat.

Plejeanvisning

1. Forhindre tilgroning via høslæt eller rørskær langs søbredderne.
2. Ryd de fleste af træerne i langs den sydlige og vestlige bred.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning).

Sø 3 (Grønjordssøen)

Naturtilstand	3
Plejeprioritet	2

Stor sø hvor det åbne vandspejl er reetableret og vandstanden skal reguleres hvis søen risikerer at udtørre 2 år ud af en tiårig periode². Søen rummer et rigt vand- og fugleliv. Vegetationen er varieret, men under tilgroning mange steder. I den sydlige ende er der store tagrørsbevoksninger og den nordlige ende er domineret af åben vandflade med rig undervandsvegetation, dog er der en del mere eller mindre døde pilekrat midt ude i vandfladen. Pilebevoksning dominerer langs store dele af søbredden og forringer naturkvaliteten og forhindrer udsyn over søen.

Der skal ryddes tagrør og krat af hensyn til de rekreative værdier i området, men de sjældne og ynglende fugle i området skal kortlægges inden plejen udføres.

Vigtige arter i området som bør tilgodeses: Padder, mange forskellige typer fugle (se bla. Naturovervågning af Amager Fælled 1990⁴), frøbid, hestehale, vejbred-skeblad, almindelig star og blærerod.

Truslerne mod naturindholdet: Tilgroning med dunhammer, tagrør og pilekrat.

Plejeanvisning

1. Forhindre yderligere tilgroning via høslæt eller rørskær langs søbredderne, især skal den nordlige del fortsat holdes åben.
2. Rydde krat og tagrørsbevoksninger i forbindelse med rastepaster og udkigspunkter (ud til stier og ved borde og bænke)
3. Oprensning af søen efter behov skal vurderes med 10 års mellemrum.

Mulighed for inddragelse af frivillige: Opgave 1 (leslåning).

Figur 18. Udsigten over Grønjordssøen er her fuldstændig spærret af tagrør.

Referenceliste

1. Buttenschøn, R.M. (2007): Græsning og høslæt i naturplejen. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Center for Skov, Landskab og Planlægning, Københavns Universitet, Hørsholm, 2007. 250 s.
2. Bygge- og Teknikforvaltningen (2004): Amager Fælled og det nordlige naturområde i Ørestad - Udviklingsplan for 2004 – 2008, Bygge- og Teknikforvaltningen, Vej og Park, Københavns Kommune, 2004. 50 s.
3. Ejrnæs, R., Nygaard, B. & Fredshavn, J.R. (2009): Overdrev, enge og moser. Håndbog i naturtypernes karakteristik og udvikling samt forvaltningen af deres biodiversitet. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. 76 s. – Faglig rapport fra DMU nr. 727.
4. Stadsingeniørens direktorat (1990): Naturovervågning af Amager Fælled 1990, Stadsingeniørens direktorat - København, Stadsgartnerens kontor, Købehavns Kommune, 1990. 72 s.
5. Stadsingeniørens direktorat (1994): Naturovervågning af vestlige del af Amager Fælled 1993, Stadsingeniørens direktorat - København, Parkafdelingen, Købehavns Kommune, 1994. 110 s.
6. Teknik og Miljøforvaltningen (2010): Amager Fælled og det nordlige naturområde i Ørestad - Revideret udviklingsplan 2010 – 2014, Teknik- og Miljøforvaltningen, Center for Park og Natur, Københavns Kommune, 2010. 48 s.
7. www.fugleognatur.dk/vispaakort.aspx?artid=3412

